

ÚJ KELET

ESZAKI-POLITIKAI-NAPILAP

A gyarmat

Szánalommal és részvétellel mondogatjuk gyakran: szegény Ausztria! vagy szegény Németország! szegény Törökország! jaj szegényeknek, mert legyőztek, egy életen át kell dolgozniok, fizetniök a hódító hatalmak számára. A győztes ország boldog piedesztáljáról mondjuk ezeket a szánakozó szavakat, mert magunkat másnyenyeknek, jobb helyzetben levőknek tudjuk. De jönnek az erdélyi politikusok s követ dobnak boldog nyugalmunkba. S rémülettel jut eszünkbe a klasszikus jelenet a bolodokházából, az egyik beteg értelmesebbnek látszik mint a másik s a látogató csodálkozva kérdi végül egytől, hogy az a másik voltaképpen miért is van ebben az intézetben. Főlényes mosoly feleli: „A szegény bolond Napoleonnak képzel magát”. Nos, ahogy mi az erdélyi politikusok leleplezéseit tudomásul vesszük, ijedelemmel állapítjuk meg, hogy talán mi magunk is lakói vagyunk ama intézetnek, magunk is valami téves rögeszme folytán Napoleonoknak képzeljük magunkat s mind ilyenek mondjuk szánakozó és főlényes mosollyal, jaj szegény megvert, legyőzött népeknek.

Az egyik erdélyi politikus egészen nyíltan hangoztatja, hogy Orománia Erdélyt, mint hódított tartományt, mint gyarmatot kezeli. A másik ezt másként fejezi ki, nem mint megállapítást, hanem mint követelést s egy ugy hangzik: Erdély az erdélyieké. A harmadik a keserű humor felsőbbségével konstatal dolgokat, mondván: Bukarestben mindenki mosolyog már az erdélyiekén, akik olyan jó palik, hogy mindent, amit követelnek rajtuk, megfizetnek. Mielőtt ezt a rejtélyesen hangzó mondatot megmagyaroznánk, vissza kell idéznünk a multat, egy alig féléves eseményt. Történt, hogy a Sfatul Negustoresc bukaresti alelnöke, egy volt szenátor leült az íróasztalához, számot rótt szám után s furcsa eredményre jutott. Kiszámította, hogyha Titulescu új adói mindenütt rendben befolyának, ha az új vámokat és illetékeket mindenki befizeti, akkor épen négyszerannyi jövedelme van az államnak, mint amennyit a költségvetés előirányoz. A meglepő felfedezéssel a Sfatul Negustoresc alelnöke s néhány tekintélyes tagja felment Averescuhoz és megkérdezte tőle, hova lesznek a fölösleges milliárdok. A tábornok ironikusan nevetett, kinyújtotta szikár mutatóujját s minthacsak a szivarja füstjét legyintette volna el vele, mondotta: eh, ez mindig így volt! Akkoriban nem értettük neg teljesen, hogy mi volt mindig így, az-e, hogy az állam

sok fölösleges milliárdot szedett be, vagy az, hogy a sok felesleges milliárd, seszó, sebeszed, eszelelt az államkasszából.

Hallgassuk csak végig a negyedik politikust, aki inkognitoba rejti humorát. (Inkognitóját meg kell őriznünk, de humorát át kell adnunk a nyilvánosságnak.) Így szól: Erdélyben mindenki komolyan veszi az új adókat s mindenki fizet. A zsidók fizetnek, mert ez már vérükben van. A magyarok fizetnek, mert a románok ügyelnek rájuk, a románok fizetnek, mert a magyarok ügyelnek. A szászok, mert a többi három ellenőrzi. Nem így Romániában. Ott minden anya gondosan három fiat szül. Az egyiket Bratianunak, a másikat Averescunak, a harmadikat Take Jonescunak. Ha szül még egy negyediket. Ezt a parasztpártnak bocsátja rendelkezésére, mert nem lehessen tudni, hátha uralomra jut. Nos, minden kormány idején van a jó román anyának egy fia az adókéivető bizottságban, aki gondosan ügyel rá, hogy a testvérek meg ne rövidüljenek és ja istenments, ne-

hogy egy bani adót fizessenek. Ez a katasztrófa nem is következik be soha, Oromániában senki nem fizet. Titulescunak tehát ki kell vetnie négyszerennyi adót, hogy Nagyromániának egyetlen negyedéből, Erdélyből előteremtődjék az a pénzösszeg, amit a büdzsében előirányoztak. Ez nemcsak adóban van így, minden más tekintetben meghódított gyarmatnak tekintik Erdélyt, elveszik a vasúti kocsijait s csak úgy adja vissza, hogyha Erdély ott vásárolja minden áruját. Minthogy ez képtelenség, nap nap után egyre több kocsi marad üresen Oromániában és Erdély közlekedésügye megbénul. Folytassuk? Nem, pedig van még adat és bizonyíték, amely a regát könnyelmű rosszindulatát bizonyítja. Amire nekünk nem az a megoldásunk, hogy Erdély az erdélyieké, mi az egységesítés álláspontján vagyunk. Mi azt követeljük, legyen egységes Erdély Oromániával és vagy fizessen Orománia is mindent becsületesen, vagy tanuljatok ti erdélyi anyák és szüljetekek négy különböző pártállású fiat.

A Briand-kormány lemondott

Bizalmatlanság Cannesért — Briand távirata Lloyd Georgehoz — Mi lesz Cannesnel és Genuával? — Poincaré az új kormányelnök-jelölt Franciaországban

Az Új Kelet tudósítójától

Páris, január 12. A cannesi konferencia tanácskozásai előreláthatólag meg fognak szakadni és a megkezdett békemű újból súlyos krízisbe jut. Franciaországnak ebben a pillanatban nincsen kormánya:

Briand beadta lemondását

és Millerand még nem nevezte ki utódát. A cannesi konferencia pedig Franciaország részvétele nélkül egy lépéssel se juthat előre, mert hiszen a tanácskozások most épen a francia-angol védőszövetség kiépítése körül folynak. Franciaországnak jelenleg nincs kormánya, mert Briandtól a francia kamara megvonta bizalmát.

A francia kormányválság

világpolitikai jelentőségű,

nem lokalizálható Franciaország belső életére, mert e krízis megoldásától függ egész Európa jövő sorsa és a pacifizmus sorsa is. Briand bukását az idézte elő, hogy a francia miniszterelnök, külpolitikai belátásokból, magáévátette Anglia békepolitikáját és Németországgal szemben engedményeket helyezett kilátásba. A francia kamara, amelyet még mindig engesztelhetetlen gyűlölet fűt Németországgal szemben, még ezt az óvatos és szelíd békülési politikát is túlságosan soknak tartotta és

lemondásra kényszerítette Briand miniszterelnököt,

aki pedig nem volt németbarát.

Briand lemondásának előzményei a cannesi konferencia legutóbbi tanácskozásaira vezethető vissza. A konferencia az ülésszak első napjaiban a német-kérdés megoldására új tervet dolgozott ki és fogadott el. E terv szerint anyagi áldozatot voltaképpen csak Anglia hozott, mert lemondott a jóvátételből a reáesó

összege. Franciaország és Belgium a jóvátétel összegeiből semmit sem engedett, csak

a fizetés módosztatára adott könnyítést Németországnak.

A könnyítés voltaképpen abból áll, hogy Németországnak tartozása egyrészt kell készpénzben fizetnie, másik részét természetben teljesítményekben fizetheti: moratórium kéri dése felett még nem is döntöttek.

A francia kamarának azonban már ez is sok volt. Először pénzügyi bizottság, azután a különböző pártfrnyalatok keresték fel távirataikkal a Cannesben tanácskozó Briand miniszterelnököt és követelték ezeket az engedményeknek a visszavonását. Legutóbb a republikánus párt elnöksége táviratozott Briandnak és közölte vele, hogy

semmiféle engedményről szóló szerződést nem fog a párt ratifikálni.

A republikánus párt pedig tudvalevőleg a kamara legnagyobb partja, amelynek 240 képviselő tagja van. E párt állásfoglalása egyuttal a kamara állásfoglalását is jelenti.

Briand e táviratok hatása alatt tegnap félbeszakította cannesi tanácskozásait és visszatért Párisba, hogy személyesen tájékoztathassa a kamarát cannesi magatartásáról. A kamara tegnapi ülésén részletesen beszámolt a konferencia munkájáról és világpolitikai okokkal indokolta magatartását. A kamara többsége azonban nem érte be Briand magyarázó szavaival, nem tudta és nem akarta megérteni ennek az új politikának a szükségszerűségét.

A kamara többsége Briand ellen szavazott

és megvonta a miniszterelnöktől bizalmát. Ezek után Briand az Elsiebe ment, ahol nyomban átnyújtotta Millerand köztársasági elnök-

nek kormánya lemondását. Az elnök Briand lemondását elfogadta.

A Briand-kormány bukása

a békülés politikájának a bukása is

Franciaországban. Európa újabb súlyos krízisbe került, mert az új kormány a régi politikával keresheti csak fel Cannest. Ez a politika pedig már eleve megbukott itt, ahol Lloyd George eltökélten meg akarja teremteni végre a békés Európát. A francia-angol garanciális szerződés ílymódon nem jöhet létre, Franciaország és Anglia a francia kormány bukásával annyira eltávolodtak egymástól, mint még soha a háború befejezése óta. Cannes talán nem is folytathatja egyelőre munkáját, a konferencia résztvevői szétszédnek és

a génuai európai konferencia is hosszú időre kitolódik.

Briand bukása után táviratot intézett Lloyd Georgehoz, amelyben sajnálatát fejezi ki, hogy Franciaország, Anglia és az egész világ békéje érdekében megkezdett tanácskozásokat már nem fejezheti be. Ezzel maga Briand utalt arra, hogy Franciaország szembe helyezkedik az egész világ békeakaratóival.

Még nem lehet tudni, hogy ki lesz Briand utóda. A kamara mostani összetétele mellett valószínűleg olyan kormány jön, amely

Clemenceau engesztelhetetlen szellemét hozza.

Millerand elnök ma már kihallgatáson fogadta Leon Bourgeois és Roul Peret. Poincaré ajánlotta utódjául. Parlamenti körökben szintén azon a véleményen vannak, hogy Poincaré lesz az új miniszterelnök. Millerand tegnap este kilenc órakor kihallgatáson fogadta Poincarét, aki feltűntek órákor távozott az elnöki palotából. Az érdeklődő újságíróknak megtagadott minden felvilágosítást. Briand a sajtó képviselőinek kijelentette, hogy lemondása végleges és semmiesetre sem vállalja újabb kormányelnökséget.

De lehet még egy megoldás:

a parlament feloszlátása.

Mert a parlament még mindig az engesztelhetetlenség szellemét hirdeti, míg a francia nép a békét és a békés munkát akarja. A parlament szembenáll a népakarattal. Ezért a higgadt és meggondolt politikusok, a demokrácia és a haladás hívei azon az állásponton vannak, hogy

maga az ország döntőn Franciaország jövő külpolitikája fölött.

Ezek a politikusok követelik a kamara és a szenátus feloszlátását és az új választások kiírását. Ez az egyetlen lehetőség nemcsak Franciaország, hanem egész Európa krízisének a megoldására, mert ha Franciaország azt a politikát folytatja, amelyet tegnap megkezdett, az új konfliktusok vihara fenyegeti a francia népet és Európa népeit.

Közben Cannesben elkészült Lloyd George Briandhoz intézett memorandumja. A memorandum elismeri Franciaország aggodalmának jogosságát, de épen az európai gazdasági élet reorganizálása érdekében szükségesnek tartja, hogy

Franciaország saját érdekeit egyeztesse össze Európa érdekeivel.

Anglia mindent elkövet, hogy Franciaország nyugalmát biztosítsa. Egyben szükségesnek tartja Európa gazdasági helyreállítását is. Miután Anglia Franciaország biztonságának kérdését a saját érdekének is tekinti, hajlandó olyan szerződést kötni, amely lehetetlenné tesz minden német német támadást.

Rathenau, a német delegáció vezetője ma hosszabb beszámolót tartott a konferencián és ismertette Németország pénzügyi helyzetét. A cannesi konferencia sorsa most már a francia kormány krízisének megoldásától függ.

Ausztria negyvenmilliárdot követel

Bécs, január 12. Az osztrákok Nyugatmagyarország késedelmes átadásával kapcsolatban negyvenmilliárd osztrák koronát követelnek Magyarországtól.

Vissza a tradíciók útjára

Hogyan lett a nagykarolyi statusquo hitközség negyven év után ismét ortodox

Az Uj Kelet munkatársától

Nagykaroly, január 12. Mióta Erdély zsidóságában az új, nemzetregeneráló munka megindult, a hitközségek beléletében is egy csodálatos erjedési processzus észlelhető. Majdnem mindenütt, ahol a nemzeti érzés mélyebb gyökereket vert, tapasztalható, hogy a hitélet megerősödik és igyekezik a zsidó kiélés formáit pozitívumokkal telíteni. A haladó szellemű hitközségek, amelyek már-már elszakadtak a tradíciók östelevényétől, lassanként ismét visszatérnek a zsidó élet megszentelt tradícióihoz, vagyis közelednek az ortodoxiához. Az első hitközség, amely ezt a belső átalakulást nyíltan proklamálta, a nagykarolyi statusquo hitközség. A hitközség vasárnap tartott nagygyűlésén kimondotta, hogy csatlakozik az ortodox szervezethez s ezzel negyvenévi különállás után újra bekapcsolódik a tradícióhöz zsidóság táborába.

A felületes szemlélő előtt talán lokális jelentőségűnek látszik ez az esemény, de a komoly megfigyelőnek látnia kell, hogy történelmi erők eredményezték a nagykarolyi zsidóság elhatározását.

A nagykarolyi zsidóság története messzi évszázadokra nyúlik vissza. A hitközségi levéltár, valamint a nagykarolyi közlevéltárak igen sok becses okmányt és feljegyzést őriztek meg a hitközség történetére vonatkozólag, amelyekből már meglehetősen anyagot feldolgozott a nagykarolyi hitközség tudós főrabijája Schönfeld Lázár. Nagyrészt neki köszönhetjük a következő adatokat is, amelyek megvilágítják azt a kérdést, mikép jutott a nagykarolyi statusquo hitközség odáig, hogy visszatérjen az ortodox szervezetbe, ahonnan kiindult.

Öreg emberek, akik gyermekkorukban még fényében látták a régi nagykarolyi zsidóság életét, csodákat beszélnek arról a korszakról. A Károlyi grófok földesuri védnöksége alatt élő nagykarolyi zsidó lakosság boldog, megelégedett életet élt. A hitközségi szervezet biztos nyomaival 1730 óta találkozunk, amikor gróf Károlyi Sándor ajánlatára a hitközség Mayer Léb Östreich rabbit hívta meg lelki pásztorának, akit 1775-ben bekövetkezett halála után fia, Móse Arja Östreich követett a rabbiszékben. A nagy tudós híreben állott rabbi nevezetes volt arról, hogy nem szimpatizált a chászid irányzattal, sőt harcolt annak térhódítása ellen. 1820-ban bekövetkezett halála után Iczig Frenkl lett a nagykarolyi hitközség vezetője, a híres charif. Utóda 1835-ben Mayer Perlsz lett, a XIX. század legnagyobb és legelismertebb talmudtudósa, aki 60 évig volt a hitközség főrabijája és az 1869-ik évben összeült országos zsidó kongresszus idején a konzervatív pártnak egyik legtekintélyesebb tagja volt. Ismeretes, hogy a kongresszus azzal végződött, hogy az ortodoxiától külön vált a neológ zsidóság. Perlsz nem értet egyet a szakadárokkal s nem csatlakozott sem az ortodox, sem a neológ pártokhoz és így a nagykarolyi hitközség a statusquo ante alapra helyezkedett. Nevezetes egyik kijelentése. „En ortodox vagyok”, — mondotta, — „de nem vagyok Reb Iczig Reichnak az ortodoxa!” Reich tudniillik az ortodox központi iroda elnöke volt. Sikertült neki e politikával a nagykarolyi zsidóság békéjét egy évtizeden át fentartani, de 1881-ben, amikor a kormány felszólította a hitközséget, hogy nyilatkozzék: melyik pártármalathoz óhajtott tartozni, a hitközség szavazati többséggel hivatalosan a statusquo jellegűt vette fel.

A többségnek az volt a véleménye, hogy ezáltal sikerülni fog az egységet megőrizni. De tévedésben voltak, mert egy 30 tagból álló kicsiny töredék kivált a hitközségből és „ortodox” név alatt külön hitközséget alakított.

A nagykarolyi zsidóság zöme, tekintélyes tagjai azonban megmaradtak a törzshitközségben. Idők folyamán a régi törzshitközség családok részben kihaltak, másrészt elköltöztek,

míg az ortodox hitközség bevándorlások és természetes szaporulat folytán mindig jobban és jobban erősödött. A statusquo hitközség fejlődésének legnagyobb akadályja az volt, hogy noha a hitközség irányzatában a teljes konzervatívizmussal és ortodox elvekkel hódolt, mégis miután a statusquo hitközségek ugyanazon elbírálásban rész vettek, mint a neológok, az ortodox elemek nem csatlakoztak a kellő mértékben a statusquo hitközséghez.

Mayer Perlsz 1893-ban halt meg s utódjául Fürth Efraim, a pozsonyi rabbiiskola neveltje választott pappá, aki szigorúan konzervatív, de alapos világi műveltséggel rendelkező ember volt. Tizenhét évi működés után fiatal korában elhunyt és utódjául vejét: Schönfeld Lázár vinkovcei főrabbit választották meg, aki szintén a pozsonyi rabbiiskola neveltje és néhai Grünwald Jehuda szatmári és Deutsch Eliezer bonyhádi főrabik tanítványa.

Schönfeld Lázár főrabbi kérésünkre a következőkben világította meg a nagykarolyi hitközség legújabb történetét és saját nemes misszióját e hitközség kebelében:

— Az én törekvésem mindig oda irányult, hogy a nagykarolyi statusquo hitközséget megóvjam attól, hogy a neológ szervezethez csatlakozzék. Azon munkálkodtam, hogy a hitközség konzervatív jellege megerősödjék, mert visszatérni óhajtottam oda, ahonnan elindult; hogy a hitközség ismét gócpontja legyen a valódi, erős zsidó szellemnek és ismét régi fényében tündököljön. Hosszu töprengés és kísérletezések után nem találtam más kivezető utat, mint azt, hogy rávegyem hitközségemet arra, hogy jelentse ki nyíltan, hogy csatlakozik az ortodox szervezethez és ennek minden konzekvenciáját levonja a maga egészében. Nehéz volt a küzdelem, mivel a hitközség tekintélyes tagjai visszafelé fordulásnak tekintették az ortodoxiához való csatlakozást, de sikerült meggyőzőm őket, hogy a hitközség mint zsidó vallásos intézmény, amelynek egyetlen hivatása a vallásos érzés és zsidó szellem ápolása, csak akkor fejlődik vissza, hogyha, mint az ugynevezett modernnek mondják: „előre halad”.

— Szükséges volt — mondotta a főrabbi — az ortodox szervezethez való csatlakozás, mert testvereink a külvilág előtt úgy állítanak oda bennünket, mintha mi ortodox szempontból más felekezet volnánk. A miniszteriumhoz küldött beadványukban nagykarolyi testvereink gyakran használják ezt az érvt és így az idegen hatóságokkal szemben védtelenül állunk, miután ők tényleg azt hiszik, hogy a név igazolja testvereink állítását, miután nevünk eddig statusquo volt. Hiába mutattunk rá intézményeink szigorú konzervatívizmusára, nem használt, más felekezetként akartak bennünket kezelni. Kénytelenek voltunk tehát ezért is az igazság érdekében és a való tényállás kidomborítása céljából külsőleg is az ortodoxiához csatlakozni, hogy bizonyítsuk, hogy jó zsidók vagyunk, akik tiszteljük intézményeinkben a régi tradíciót és a Sulchan Aruch törvényeit.

A nagykarolyi hitközség — úgy mond — különben is teljesen megfelel intézményileg minden ortodox követelménynek.

Arra a kérdésre, hogy mikép fognak a nagykarolyi zsidók két ortodox hitközség keretében elhelyezkedni, a főrabbi ur azt a felvilágosítást adta, hogy ez a probléma nem okozhat gondot, mert eltekintve attól, hogy vannak városok, ahol több ortodox hitközség van (Galánta, Ujhely, legújában Kolozsvár, Nagyszeben), a nagykarolyi speciális viszonyoknál fogva a két ortodox hitközség fennállása nem okozhat zavart. A statusquo hitközség, mint törzshitközség egyszerűen megváltoztatta 40 évvel ezelőtt hozott határozatát és a tényeknek megfelelően ortodoxnak vallja magát. Neve: „Nagykarolyi ort. izr. törzshitközség”. Természetes, hogy e hitközséghez nem tartoznak olyan elemek, akik az ortodoxia szélsőséges irányát követik. Hitközségem — mondotta — vallási szervezetre ortodox, intézményei megfelelnek a Sulchan Aruchnak, de askenázi

hitközség
Az, an
A
iroda
kulás
a köve

gyaltu
Kizárt
szerve
désene
ortodo
tekinte
hódít
gos er
nagy
minder
zodésb
mellett

körök
utunk
szerke
lyet a
gyűlés
ezzel
vagyu
Ugyar
ortodo
ort.
ténik,
fogadj
Nincs
amely
csatlak
tatlan
tény
hitköz
hitköz
is kin
ritus
Somr
kozni
hitköz
Sulch
gatási
függé
ben.
annal
is ort
kozikk

idején
reb M
párth
hogy
kület
hogy
válsá
megi
zodés
megn
évszáz
arato

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

hitközség, távol minden chaszidikus velleitástól. Az, ami volt 100 év előtt: zsidó hitközség.

Arra a kérdésre, hogy az erdélyi ortodox iroda milyen álláspontot helyezkedik az átalakulás kérdésében, Schönfeld Lázár főrabbi az a következőket mondta:

— A beszercei irodával eddig nem tárgyaltunk, mert egyelőre feleslegesnek tartottuk. Kizártunk tartjuk azonban, hogy egy ortodox szervezet gátat vessen az ortodox eszme fejlődésének és természetesen látjuk, hogy az ortodox szervezet nagy nyereségnek fogja tekinteni, ha egy statusquo hitközséget visszahódít a neológia felé való elhajlástól. Valóságos erkölcsi diadala az ortodoxiának, hogy így nagy multu, tekintélyes hitközség önként, minden külső kényszer nélkül, belső meggyőződésből kifolyólag vallomást tesz az ortodoxia mellett.

Tudom azonban, hogy bizonyos körök mégis akadályokat fognak gördíteni utunk elé; hivatkozni fognak a most ujonnan szerkesztett ortodox szervezeti szabályokra, amelyet azonban egyelőre még sem az ortodox nagygyűlés, sem a kormány nem hagyott jóvá. De mi ezzel nem törődünk, mert igazságunk tudatában vagyunk és a törvényesség alapján állunk. Ugyanis az 1871 év október 22-én szentesített ortodox izr. országos szabályzat szerint az ort. szervezethez való csatlakozás aként történik, hogy a hitközség kimondja, hogy elfogadja az ortodox szervezeti szabályzatot. Nincs tehát olyan erkölcsi, vagy jogi hatalom, amely az egyhangú lelkesedéssel kimondott csatlakozásunkat, amely szilárd és megindíthatatlan, meghíusíthatja. Ezenkívül még egy tény áll mellettünk. Az 1881-ik évben hozott hitközségi határozat, amely kimondta, hogy hitközségünk a statusquo jellegűt veszi fel, azt is kimondta, hogy a hitközség az ortodox ritus szerint kell, hogy vezettessék. Csúpan a Somré Hádász egyelőre nem akart csatlakozni. Kimondták tehát annak idején, hogy hitközségünk lényegileg ortodox maradt és a Sulchan Aruch alapján állott és csak közigazgatási szempontból tartotta meg továbbra is függetlenségét minden más szervezettel szemben. Most beállott a fejlődésnek második foka: annak a kijelentése, hogy a hitközség névleg is ortodox és az ortodox szervezethez csatlakozik.

Öreg emberek beszélnek, hogy annak idején óriási feltűnést keltett zsidó körökben reb Mayer Perisz hitközségének a statusquo pártba való csatlakozása. Azt is mondják, hogy a nagy tudós és tiszta jellemű férfi lelkületére lidércnyomásként nehezedett a tudat, hogy hitközsége a pártviszályok miatt ilyen válságba jutott. De végeredményben az ő megindíthatatlan hite és mély vallásos meggyőződése eredményezte azt, hogy hitközsége megmaradt a régi tradíciók útján és hogy fél-évszázaddal később az eszme ismét diadalt aratott.

Dr. Stern Mór

— Ma van a Jehudit zeneestélye. Hetek óta készülnek a kolozsvári zsidó asszonyok és lányok a ma esti zeneestélyre, mely az első zsidó koncert lesz Kolozsváron. Az estély, melynek műsorán a legkiválóbb zsidó zenei nagyságok alkotásai szerepelnek, oly művészi eseménynek ígérkezik, melyről sokáig fognak beszélni Kolozsváron. Az egyes számokat Kolozsvár művészi életének legnépszerűbb képviselői fogják előadni. R. Lorbeer Ilona operabéna néhány gyönyörű Mendelssohn dallal szerepel. A magyar színház két művésze, Sugár Frigyes és Ruvinszky Rafael a Sába királynője, Zsidónó operák legszebb részeit és más zsidó zeneműveket adnak elő. Egyik kiváló száma lesz az estélynek a közismert Adler-trió hegedű-cselló-zongora együttese. Az összes zeneszámokat dr. Bródy Miklós karmester, a Támár című zsidó opera szerzője kíséri zongorán. Az estély 8 órakor kezdődik a vármegyeházán.

— Istentisztelet az ortodox templomban. Szombaton délelőtt tíz órakor a kolozsvári ortodox nagytemplomban az istentisztelet keretében Glasner Akiba, az ujonnan beiktatott főrabbi székfoglaló beszédet tart.

A királyi eljegyzés elodázza a válságot

Az eljegyzés Bratianuék veresége Mihaliék alkotmányos parlamentet akarnak — Európai államfők Bukarestben

Az Uj Kelet tudósítójától.

A fejedelmi eljegyzés, amely a szerb király és Mária hercegnő között Színájában létrejött, messzire kihat a román belpolitikai élet közeli és távoli alakulására is. A két uralkodóház között alakuló rokoni köteleket Take Jonescu győzelmeként jelölik meg. A miniszterelnök már 1918-ban igyekezett szoros összeköttetést létesíteni a szerb dinastiával, hogy ezáltal a két ország egymáshoz való viszonyát is új alapokra fektesse. Hogy az eljegyzés oly váratlanul és sietve történt meg, annak tulajdonítják, hogy Take Jonescu a mai válságot akarta elodáztatni, mert

nem tehető fel a jelenlegi kormány felmentése mindaddig, míg a királyi esküvőt meg nem tartják.

A miniszterelnök győzelmé természetesen Bratianuék vereségét is jelenti egyidejűleg, mert köztudomású, hogy a liberálisok a szerb orientációval mindenkor a „román nemzeti álláspont” hangzatos jelszavát állították szembe és ellene voltak minden közeledésnek, amely Szerbiához vezetett volna. Most hogy az új orientáció az eljegyzés által befejezett tényé vált, a liberálisok is kénytelenek megnyugodni a változathatatlanság és új álláspontot fogalmazni, nehogy az udvarral összeütközésbe jussanak. A párt egy vezető tagja nyilatkozott a „Luptatorul”-nak.

— Az eljegyzés — mondotta — Take Jonescu műve és jellemzi a miniszterelnök „idegen” politikai tradíciót. Nekünk most igen fájdalmas áldozatot kell hoznunk, hogy az udvarral való jóviszonyunkat fentartsuk. A színajai eljegyzés nem többet és nem kevesebbet jelent, mint

a „szerb álláspont” győzelmét a „román álláspont”-tal szemben.

Hogy az elkövetkező választásoknál ez milyen hatással lesz, azt a jövő fogja megmutatni.

A nemzeti párt körében a fejedelmi eljegyzéssel kapcsolatban megállapítják, hogy ezalkalommal bebizonyult: mennyire csak politikai frázis volt a liberálisok nagy befolyásáról beszélni az udvarnál. A liberálisok körében szemmel láthatólag élénk nyugtalansággal néznek a közeli események elé, amelyek most már aligha hozzák meg számukra a régen óhajtott hatalmat.

A néppárt erdélyi csoportjának

állásfoglalása még mindig élénken foglalkoztatja a politikai köröket. Mihali Tivadar kategorikusan megcáfolta az erdélyi néppártiak értekezletéről megjelent kommünikét és kijelentette, hogy az erdélyi néppártiak többsége támogat bármilyen kormányt, amely a választói reformot a Ház elé terjeszti. Ezt a ténnyt Averescuval is közölték.

A „Lupta” interjú közöl Mihálival, aki többek között a következőket mondja:

— Mi erdélyi képviselők, ahogyan eddig is, a koalíciós kormány elvi alapján állunk. Ez nemcsak kívánságunk, de követelésünk is. Meg akarjuk és meg fogjuk alkotni az alkotmányos parlamentet.

Flondor táviratot kapott

a bukovinai néppárti csoporttól,

amelyben tudomására adják január harmadiki határozatukat. A határozat értelmében a fővárosba érkezett delegáció tudomására adta Averescunak is a pártból való kilépésüket és hogy támogatják Take Jonescu kormányát a választói és költségvetési reform megszavazásánál.

Averescu levelet írt

egy barátjához, amelyben kifejti, hogy politikai hibát követne el a néppárt, ha a parlament megnyitása előtt támadást intézne a kormány ellen.

Fontos diplomáciai események külsőben

Bukarest, január 12. Az „Epoca” tegnapi száma vastag betűkkel közli a követke-

zőket: A lehető legjobb forrásból értesülünk, hogy a tavasz folyamán igen fontos diplomáciai események fognak Bukarestben lejátszódni. A hír valószínűleg összefüggésben van Mária hercegnő esküvőjével, valamint a király megkoronázásával. Ez alkalmából Bukarestbe jönnek az angol király, a francia köztársaság elnöke és más európai uralkodók is.

A kecskeméti jogakadémia felfüggeszti a numerus clausust

„Numerus clausus” bukása — Hegedüs György antiszemita beszéde a magyar nemzetgyűlésen — Az osztrák-magyar gazdasági tárgyalások

Az Uj Kelet tudósítójától.

Budapest, jan. 12. A magyar nemzetgyűlés szelleme még mindig nem változott meg. Hegedüs György keresztény nemzeti képviselő ismét azokat a szövegeket hangoztatta, amelyekkel a kurzus dicstelen pályafutását megkezdte. Amikor az ellenzék színe-java sikrázott a munkásság és a zsidók állampolgári biztonságáért, amikor a kormány az ország konszolidációja érdekében szükségesnek tartja a munkássággal a kibékülést, akkor Hegedüs keresztény nemzeti ismét a zsidógyűlölet és a munkásgyűlölet már elfojtott lángjait szítja. Hegedüs György a nemzetgyűlés legutóbbi ülésén azt bizonygatta, hogy nem szabad kibékülni a munkássággal, sőt azt is bizonyította, hogy a zsidóságra az országnak egyáltalában nincsen szüksége. Hiába a megmondott és higgadt politikuskok minden becsületes törekvése, a magyar nemzetgyűlés szellemét még mindig a Hegedüs Györgyök képviselik.

És Hegedüs György beszéde épen akkor hangozott el a magyar nemzetgyűlésen, amikor a magyarországi kurzus legnagyobb vívmányát: a kultúra szégyenét: a numerus clausust a legsúlyosabb csapás érte. Megtörtént és pedig Héjjas Iván szűkebb hazájában, a kecskeméti jogakadémián történt, hogy ott elvetették a numerus clausust. Nyilván nem a legjobb belátásból, hanem azért, mert amióta a zsidó tanulmányúgy ifjakat kizárták a tudomány csarnokából, azóta ott kong az üresség. A budapesti lapokban a kecskeméti jogakadémia hírdetése jelent meg, amely szíves hangon szólítja fel az egyetemi zsidó diákságot, hogy iratkozzék be a főiskolára. A hírdetmény szerint a felsőbb évtolyamokra korlátlan számmal veszik fel a zsidó diákokat. Ime így áll egymással szemben Hegedüs György keresztény nemzeti, aki még mindig a zsidók elleni gyölölködést hirdeti és a kecskeméti jogakadémia, amely vagy becsukja kapuit, vagy kinyitja azokat a zsidó hallgatóság számára is.

A nemzetgyűlés mai ülésén Hornyánszky Zoltán szólalt fel elsőnek. Hornyánszky hevesen támadta Bethlen miniszterelnököt a királykérdésben tanúsított magatartásáért. Kijelentette, a királynak nemcsak joga, de kötelessége is volt visszatérni az országba, hogy a forradalmi és anarchisztikus állapotokat megszüntesse.

Hegedüs György a munkás- és a zsidókérdésről beszélt. Azt bizonyította, hogy a munkássággal nem lehet kibékülni. Kijelentette, hogy a zsidóságra az országnak sem gazdaságilag, sem szellemileg nincs szüksége.

Szabó József interpellációjában a kormány és a szociáldemokraták közötti megegyezést tárgyalta.

Vass miniszter válaszában kijelentette, hogy a nemzet nem ismer különbséget munkás és munkás között.

Bécs, január 12. Az osztrák-magyar tárgyalások megkezdődtek. Az osztrák delegáció tizenkét tagból áll. Schober kancelláron kívül más osztrák miniszter nem vesz részt a tár-

gyaláson. A tárgyalásokat a belügyminisztériumban tartják. A szokásos üdvözlések után Schober kancellár nyitotta meg a konferenciát. A délelőtti folyamán megállapították a tanácskozási programját. Háromtagú bizottságot alakítottak, amelynek feladata, hogy a tanácskozási anyagát előkészítse. Délután Schober felkereste Bethlent, negyven percig tanácskoztak, azután a delegáció folytatta a délelőtti megkezdett tárgyalásokat. A bizottságok tanácskozása közben a két miniszterelnök politikai konverzációt folytatott. Este a magyar delegáció tiszteletére Schober dínét adott. Osztrák hivatalos helyen megcáfolják azt a hírt, hogy Bethlen és Schober titkos szerződés megkötését tervezi, bár a tárgyalásoknak politikai jellege is van. A határozatokat közölni fogják a nyilvánossággal.

Szlovenszkó szociálpolitikai helyzete

Az Uj Kelet tudósítójától.

A pozsonyi iparkamara titkára dr. Hexner Ernő, a gyáriparosok országos szövetségének Tátrafüreden tartott értekezletén érdekes előadást tartott a szlovenszkói és a ruszinszkói szociálpolitikai helyzetről. Az előadás igen érdekes adatokat tartalmaz, melyeknek jelentősége az utódállamok közötti viszonylatban is érdeklődésre tarthat számot.

A munkanélküliség kérdése — mondotta Hexner Ernő — egyike a legégetőbb kérdéseknek, melyek az iparválsággal összefüggésben vannak. Szlovenszkóban és Ruszinszkóban a gyáripari munkásságnak mintegy 8 százaléka áll munkanélkül. Ha ez abszolút nem is tüntet fel nagy számot, relative mégis megmutatja, hogy a munkások nagy tömege szenved szükségben. Az elmúlt év november havában Szlovenszkóban 1100 munkás és 1700 családtag részesült állandó munkanélküli segélyben. Az iparvállalatoknál 140 munkás és 270 családtag kapott segélyt, amire november havában Szlovenszkóban 280 ezer koronát fordítottak.

Ha az állam a munkanélküli segélyre szánt összeget valamivel felemelné, számos közhasznú vállalkozást lehetne vele támogatni. A legtöbb munkanélküli a bánya és nehézipar körében van. A munkanélküli segély naponta és családonként 5—15 K között váltakozik. törvényhozás elhatározta, hogy 1922 márciusában genfi szisztéma szerint rendezze a munkanélküliség védelmét. Szlovenszkóban nem sokat remélnek a rendelet végrehajtásától, mert a munkásszervezetek ilyen nehéz kérdésben nem rendelkeznek a szükséges apparátussal.

Hosszasan értekeztek ezután Hexner a csehszlovák munkásszociális törvényekről és azoknak végrehajtását bírálja. Körülírja az üzemi tanácsok hatáskörét.

A bányai parterén — ugymond — az üzemtanácsok működése alig befolyásolható, részint, mert a munkásság a törvényben meghatározott munkakör iránt kevés érdeklődést tanúsít, másrészt, mert ez az iparág szintén kritikus állapotban van. Németországban és Németországban az első üzemtanácsok kártékonyan hatottak a gyáriparra, míg az új választásoknál az üzemtanácsokba olyan emberek jutottak a munkásság részéről, akik a gyáripart jóakarattal támogatják.

A szlovenszkói állami üzemek politikáját illetően, ha az állami vasműveket és állami ércbányákat szigorú vizsgálat alá vennék, ijesztő eredményre jutnánk. Ha az állami részvénysárságokat nyilvános számadásra kötelezi, úgy a munkaadók és alkalmazottak meggyőződésére, a szlovenszkói állami gyárüzemeket is nyilvános számadásra kellene kötelezni. Így meglehetne tudni, hogy ezen vállalatok az önköltségi árnál hány százalékkal olcsóbban kénytelenek termékeiket elhelyezni. Csak ily módon tapasztalhatnánk azon politikusok, akik a gazdasági életben a kedvezményezésnek helyt adni nem akarnak, hol és mennyire vannak helyén a szocializált üzemek.

A berlini kereskedelmi kamara jelentését ismerteti. E szerint a német ipar 1919 és

1920 évben magas konjunkturát ért el és megállapítást nyert, hogy 152 nagyvállalatnál, melynek alaptőkéje kb. 10 milliárd márkára rug és 1.350.000 munkást és tisztviselőt foglalkoztat, az osztalék átlag 27 százalék volt. Míg 1908—1917 években a tőke átlag minden befektetett márka után 11.6 pfennigre kamatozott, addig 1919—20 években 3.4 pfennig volt a hozadék.

Végül a munkásszervezetekről is megemlékszik és a következőket mondja:

— A szlovenszkói munkásszervezetek ma is sivár képet mutatnak. Ugy a területiális, — mint a szakszervezeteket politikai és nemzetiségi ellentétek uralják. A kommunista mozgalom meglehetősen lecsönnesedett, még ott is, ahol a munkások még mindig a kommunista pártához tartoznak, jelentékeny nyugalom állott be.

Kelet-szlovenszkóban is sokkal könnyebb volt a múlt évben a viszályok békés elintézése, mint az előző években. De egységes szervezete a munkásságnak Szlovenszkóban és Podkarpatska Russban ma sincs.

„Der neue Novi“

Visszaidézem emlékembe Joszelet, Kisenev bolondját.

Szóke, hanyagul nyírott bajusza volt és szemüveg'n át hunyorgott. A bolond aránylag jól öltözködött, látszott rajta, hogy ma csak a leggazdagabbak ajándékoznak ruhát, a kalapja is rendes volt, a fehéreneműje tiszta.

Ahogy kibújt a Sinadino földalatti inség-lakásából, ahol ételt kapott az alulmaradottaktól és kijött és köréje gyűltek gyerekek és öreg asszonyok meg a vak koldus béna vezetőjével és ahogy Joszelet ezek előtt a jövendő új prófétáról beszélt, akinek föltétlenül jönnie kell, mert a világ olyan romlott, hogy már nem is sülyedhet tovább és amikor levette a csipetjőjét és nevetni kezdett és a többiekre átragadt a nevetés és a járókelők megállottak és belekacagtak ebbe a nevető koncertbe — azt nem lehet elfelejteni.

Annyi keserűség, szikkadt fájdalom, zsidó gyöttrődés harsogott ki ebből a nevetésből. Egy idősebb embertől megkérdeztem, ki is ez a Joszelet?

Félrehív és titokban elmondja, hogy Joszelet jobb ember volt valaha, igaz, verbéli zsidó művész, de asszonya lecsusztatta és örömtanyák zongorása lett. És innen is kikopott, mert szabát kapott az ujjaiába, az utcára került, csapszékerek gözös homályába, onnan a bolondok házába, onnan kijutott, most itt van a szegény-negyedben és hirdeti a jövendő új prófétát, aki a világot minden gonoszságától és szennytől megváltaná.

Nagy dolgokat mond, kérem alásan — tette hozzá — jeles, kítűnő dolgokat, de ezeknek itt! Nem csoda, ha röhögnek rajta. Ő is röhög szegényen.

Azután gyakran láttam az utcán, mindig megnéztem a csoportot, megállottam és soha nem untattott, aki hirdette az új prófétát és közönsége, amely kikacagta.

Tegnap újra találkoztam Joszeleval. Érdekes találkozás volt, engedjék meg, hogy elmondjam az előzményét.

Kisenevben Ukrajnából emigrált újságírók beszéltek, hogy néhány nappal otléttem előtt utazott el a városból Szemjon Juskievics, a híres realista orosz író. Egy rend ruhában, kevés fehéreneművel, egy csomó kéziratral érkezett meg Beszarábiába. A csonttá fagyott Dnyeszteren jött egy viharos éjjel, amikor odaát is, itt is, az örök pajtákból húzódtak meg. Az idejövetele tehát elég sima és kalandmentes volt, de a bajok itt jelentkeztek. Az író néhány cikkének honoráriuma gyorsan elfogyott; minthogy a viszonyokat nem ismerte, a foglalkozásából nem tudott megélni, regényre, elbeszélésre a beszarábiai orosz sajtónak csak helye van, pénze azonban nincs, így tehát Juskievics nyomorgott.

Egy napon végre sikerült eladnia egy

regénye kéziratát valamelyik kisenevi kiadónak, egy másikat pedig a bukaresti „Mantuireanek”. A pénz elegendő volt ahhoz, hogy kijusson Németországba, ahol jobb irodalmi viszonyok között az író hozzájutott ahhoz az összeghez, amellyel sikerült áthájoznia Amerikába.

Tegnap ideérkezett a newyorki „Der Tog” című zsargon lap, amely közli Szemjon Juskievics első Amerikában közreadott írását, a „Der neue Novi” című elbeszélését.

És ebben a novellában találkoztam ismét Joszeleval.

Az író fantáziájában és teremtő készségében megható tragikomikum lengi át a kisenevi futó bolondot. El van mondva róla, hogy negyvenöt éves korában, amikor egy rosszhírű házban zongorás volt, megismerkedett egy bünbeesett zsidó proletár leánnyal, Elkelével. A szerencsétlen fiatal teremtés anyának érezte magát, de jobb érzése lázadott az ellen, hogy gyermeke a nyomor terhén kívül viselje a fertő bélyegét is.

Akkor jött Joszelet, aki a tépelődő, szenvedő leányt megszerette.

Elhítette a leányt, később önmagával is, hogy új próféta jön, már közeljövőben érkezik, aki mindenkit, aki bünbeesett, aki nyomorban fetreng, aki szenved és alulmaradt, föl fog emelni és kézenfogva vezetni a boldogulás forrásához.

Már késő — feleli Elkele — késő, késő. Miért nem jött már előbb. Ki fogja visszaadni ártatlanságomat; ki fogja vissza szikkasztani keserű könnyeimet. Van-e boldogság, amely álmatlan éjszakáimért kártalaníthatna? És nem csak én fogom kérdezni ezt tőle, hanem a sok ezer ártatlan szenvedő. Mit felelhet majd az új próféta?

Ami elmúlt, elmúlt — felelete Joszelet.

Nem, nem — türelmetlenkedett a leány — nem akarom, hogy jöjjön és ha jön, megmondjuk neki, hogy későn jött. Akik a sírban fekszenek, sem akarják majd őt, senki, aki egy életet átszenvedett.

Elkele meghalt. Maga vetett véget életének és senki nem tudta, miért.

Bejött a halott leány szobájába az asszony és jöttek a társnői és jött Joszelet is.

Meghalt Elkele — mondták bosszusan és Joszeletre néztek, mintha ő gyilkolta volna meg.

Nem felelt nekik, hanem végtelen szomorúsággal nézett a halottra és csöndes lemondással szólt:

Elkele, nincs igazad. Megbolondult — mondták a leányok és nevettek.

Ő pedig kiment a városba és össze-csapta a kezét és ilyeneket mondott:

Nincs több remény. A próféta meghalt. Elkele szíve alatt halt meg.

A városban pedig nevettek fölötte. Házról-házra ment és a fájdalom mint a pók tapadt a szívére... Némelykor sirt.

Meghalt a próféta — mondták.

És az emberek visszafajították a nevetésüket, ő pedig ment tovább.

Tudjátok, hogy meghalt a próféta? — kérdezte.

Az emberek nevettek.

Hallod Elkele, hogy nevetnek? Látnod, a gyöngét veri az erős és ők előlött nevetnek. Hallod, hallod? Mindjárt én is nevetek.

Mindenki nevetett.

És Joszelet is nevetett.

Igy végződik a Joszelet tragikus meséje. Így látta meg őt az író és így látom viszont Kisenev utcabolondját.

A mese keretében emberiebben, felejtethetetlenül.

Szabó Imre

— Athelyezték a beszarábiai atrocitások egyik vezetőjét. Bukarestből jelentik: Mardare kapitányt, akit a beszarábiai kegyetlenkedések egyik vezetőjének mondtak, egyelőre athelyezték a regátba.

város
nyolc
lam
dano
tek
hogy
lam
rellé
zsidó
dókn
dig m
musd
fenye
a sze
világo
könyv
ságb
letele
zetik.
lamok
Ferze
sével
rannu
keztét,
a nag
veszél
vallott

mintha
időkből
sejtelm
ezt egy
volna
ben. É
az arc
melllín
kor? E
már egy
és ködl
életünk
szinleg
Valam
És min
ban. A
fanatik
inkvizic
ugyanaz
Máglya
dóság.
Minden

N
Régi m
megkinz
sors. Ak
az ősi z
jávó ezr
nan jön
templo
désre ne
más. Ma
méltni, v
zsidó né
henő hel
vezet vez
a Jordán
Va
mégis ug
kédő ren
dolgokról

Az
vatalos
rendes id

szülődik
estélyére.
des teaos
napí tead

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 558.

Marannusok Perzsiában

Párisból jelentik: „A perzsi Meshad nevű városnak tízezer lelket számláló zsidó lakossága nyolcvan évvel ezelőtt kénytelen volt szinleg az izlam vallást fölvenni. A fanatikus perzsa mohamedánok éveken keresztül állandó vérfürdőket rendeztek Meshad zsidó lakossága között és a zsidóság, hogy a teljes kiirtatás elől megmeneküljön, az izlam hitre tért át. Azóta számtalan esetben kísérelték meg, hogy újra és nyíltan visszatérjenek a zsidósághoz és ne legyenek kénytelenek titkos zsidóknak maradni. Ezek a kíséreltek azonban mindig meghiúsultak a perzsa mohamedánok fanatizmusán, akik, visszatérésük esetére teljes kiirtással fenyegették a város zsidóságát. Rövid idővel ezelőtt a szerencsétlenek követséget küldtek a cionista világszervezet vezetéséhez Londonba és segítségért könyörgöttek, hogy tegyék lehetővé részükre a zsidóságra való visszatérést és a Palesztinában való letelepülést, mert Perzsiában tarthatatlan a helyzetük. Legújabbban az Északamerikai Egyesült Államok kormánya dr. Kornfeld rabbit nevezte ki Perzsiába nagykövetnek. Kornfeld rabbi kinevezésével újabb reménység villan föl a perzsi marannusok részére. Ugy várják a nagykövet megérkezését, mint valami messiást, mert azt hiszik, hogy a nagykövet rabbi lehetővé fogja tenni, hogy életük részleges felmentése nélkül visszatérhessenek a nyíltan vallott zsidósághoz.”

Párisból jött ez a távirat és mégis olyan mintha messzi, messzi köldök távolból, idők előtti időkől, életünk előtt volt életünkkel villanóan sejtelmes reminiscenciák. Mikor is hallottuk már ezt egyszer? Mert egyszer mintha már megtörtént volna mindez. És velünk. Életünk előtt volt életünkben. És szakasztottan így. És akkor is belétorzult az arcunk. És akkor is fojtó nyomás nehézkedett a mellünkre. Épen úgy, mint most. De hol? De mikor? Életünk előtt volt életünkben. Hát életünk mi már egyszer? Vagy mostani életünk csak visszfénye és köldök távolból vetített képe valamikor volt igazi életünknek? És az, hogy marannusok és az, hogy szinlegesen áttérés és az, hogy titkos zsidóság... Valamikor volt már ez, valamikor meséltük már. És mintha akkor is napos vidéken. Most Perzsiában. Akkor mintha Spanyolország lett volna. Most fanatikus muzulmánok. Akkor mintha keresztény inkvizíciónak hívták volna. De ugyanaz, — de ugyanaz. Vérfürdők. Zsidó öldöklések. Vérpád. Máglya. Kényszerítés a hithagyásra. És titkos zsidóság. És menekülés. És menekülés. Jaj, ugyanaz. Minden ugyanaz.

Nem szabad beleszédülni. Mégsem ugyanaz. Régi marannusaink, keresztény Spanyolország megkínzottját, mégis csak más eset volt az és más sors. Akkori titkos zsidók, ha morzsolták halkán az ősi zsoltárt: „eszá énáj el ha harim: méajin jávó ezri” — emelem szememet a hegyek felé, honnan jön az én segítségem — ha mormolták titkos templomaikban az ősi zsoltárt, bizony hogy a kérdésre nem volt felelet. Ma már mégis valahogy más. Mai marannusainknak már van honnan remélni, van hová menniük. Van egy látható feje a zsidó népnek és van egy látható országa, megpihenő helye az üldözötteknek. A cionista világszervezet vezetősége Londonban és az épülő Zsidóország a Jordán partjain.

Valami más, valami jobb a rosszban — és mégis ugyanaz. Mint amikor váraiban szóvillandás köldök reminiscenciákat rezgett meg távoli, távoli dolgokról, életünk előtt volt életünkkel... g. j.

Az UJ KELET legközelebbi száma a hivatalos újévi munkaszünet miatt kedden a rendes időben jelenik meg.

— A Haggibbor sportklub erősen készülődik a január 28-án megtartandó álarcos estélyére. Vasárnap, január 15-én délután rendez teaösszejövetelt tart a Haggibbor. A vasárnapi teadélutánt nívós műsor vezeti be.

— Sándor szerb király házassága. Belgrádból jelentik: Sándor király ma ideérkezett. A főváros közönsége valóságosan diadalmenetben fogadta. A „Tribuna“ Sándor király eljegyzése alkalmából a következőket írja: A királyi eljegyzés fontos politikai esemény, mivel ezzel a trónörökösödés alkotmányos megoldása lehetővé válik a nép reményeinek megfelelően. Ez a házasság nagyban hozzájárul majd az ország konszolidációjához és megerősödéséhez. Szerbia és Románia új és hatalmas szövetségben egyesülve nehéz feladat előtt állanak úgy a gazdasági újjáépítést, mint a balkáni rendfentartását illetően. Ezeket a nehézségeket a két dinasztia egyesülése nagyban meg fogja könnyíteni. — A király környezetének egyik tagja kijelentette, hogy a király el van ragadtatva és sohasem volt oly boldog és vidám, mint Szinaiban. Ő maga többször mondotta, hogy ez nem politikai, hanem szerelmi házasság lesz. A gyűrűváltás február ötödikén lesz, amikor Sándor király újból Bukarestbe érkezik, Pasics és Nimics külügyminiszter kíséretében. Sándor elutazása előtt Ferdinánd királynak adományozta Karagyorgyevics-rend nagykeresztjét a kardokkal. Károly trónörökösnek pedig ugyanezt a kitüntetést kardok nélkül. Ferdinánd király pedig a Vitéz Mihály-rend I. osztályával tüntette ki jövődöbeli vejét. Marioara hercegnő számos üdvözlő táviratot kap Jugoszlávia városából. Az esküvő husvét másodnapján lesz Belgrádban.

— A háboru okai. Norvégiában bizottság alakult, mely ki fogja kutatni a háboru okait és függetlenül a bünösök megállapítására, csak a katasztrófa eredetét akarja leszögezni. Erre a célra tekintélyes amerikai pénz áll rendelkezésre. A hideg Norvégiából érkező ez a hírvös hiradás, nem fogja utjában megállítani azt az emlékirat-lavinát, amivel mostanában a háboru bünösök egymást befeketíteni igyekeznek. Egy bizonyos. Hogy Princip Gavriilt, aki Ferenc Ferdinánd életét kioltotta, nem tartja háboru bünösnek a legészantabb habsburgista sem. Ellenben Ferenc József, „aki mindent meg gondolt és megfontolt“ és a Hohenzollernek, akik hatalmi hóbortjukban az egész világot jogaruk alá akarták hajtani és Károly, aki számtalan békealkalmat elmulasztott, kétségtelenül háboru bünösök. De a norvég kutatók erre nem fognak kiterjeszkedni. Ők mélyebb motívumokat keresnek és a tudományt fogják öregbiteni. Szép és nemes szándék és a pénz föltétlenül megéri. De vajon a háboruban megbénultak életképesek lesznek-e tőle és akiket a háboru földöntfutóvá tett, vajon nyugodtan érzik magukat, ha tisztában lesznek majd a „háboru okairól, függetlenül a bünösökre.“ (sz. i.)

— Késnek a vonatok a havazás miatt. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Kárpátokban újólág beállott nagy havazás miatt, az összes vonatok amelyek Predeal felől érkeznek, kisebb-nagyobb késéssel futnak be a bukaresti pályaudvarra. A nagyváradi gyorsvonat amelynek kedden korán reggel kellett volna beérkeznie, öt órát késett.

— Huszfokos hideg Bukarestben. Bukaresti munkatársunk jelenti: A hétfőről-keddre virradó éjszakán a fővárosban nulla alatt huszfokos hideg volt.

— Mivel vádolják a kommunista-per vádlottait. Bukaresti munkatársunk jelenti: A hadbíróság ügyésze elkészült a letartóztatott kommunisták ellen szerkesztett vádiratával. Ebben, az összes vádlottakat az ellenséggel való szövetekezéssel, az állam biztonsága ellen való agítással, összeesküvéssel és egy ellenséges ország javára való kémkedéssel vádolja. Ilie Moscovicit ezenkívül a kormány tekintélyének megsértése miatt is elítélésre ajánlja. Néhány munkást, akik ellen nem találtak bünjeleket, Scarlet Matescot, Jonel Duicut, Sotir Haralambit és másokat a napokban szabadon bocsátottak.

— Bethlenben Lichtenstein József-nél kapható az Uj Kelet.

— A franciák repülőgépeken igazgatják afrikai gyarmataikat. Bukaresti munkatársunk jelenti: A francia kormány az utóbbi időben kizárólag repülőgépeken bonyolítja le gyarmatai adminisztratív forgalmát. November hónapban a francia katonai repülőgépek kétszázhat hivatalos levelet, százötven kurirzsákot, hetven csomagot és huszonhárom polgári küldeményt szállítottak az afrika gyarmatok közigazgatási hatóságainak. Ezenkívül az egészségügyi repülőgépek harmincegy beteget és katonai sebesültet vittek különböző franciaországi kórházakba. Most új légi vonalat nyitnak meg katonák és polgárok részére Battaqué és Homs között, Afrika területén pedig Damaszkusz és Palmyra és Damaszkusz és Hauran között.

— Földrengés Magyarországon. Budapestről jelentik: Székesfehérvár környékén földrengés volt. Két lökést éreztek ötperces időközökben. Kár nincs.

— Többmilliárdos sikkasztás a drohobyczi petróleumkezelésnél. Krakóból jelentik: Drohobyczban a legfőbb ellenőrzőszék egyik bizottsága óriási visszaéléseket fedezett fel az állami petróleumtelep kezelésénél, amely az államot több milliárddal megkárosította. Több ezer vagon nyersolaj eltűnt. Előkelő személyiségek letartóztatása várható.

— Huszonhétézerhatszáz lei egy kiló arany. A minisztertanács egyik legutóbbi ülésén az arany beváltási árat 27600 leire emelte fel. Az arany új árának megállapításánál a kormány a londoni 34500 leis árat vette alapul, melyből huszonöt százalékot vontak le valutadifferencia, kezelési és finomítási költség címén. A minisztertanács hétszázötvenezer lei előleget szavazott meg az aubrubbányai, zalatnai és nagybányai fémbevitő hivataloknak az arany régi s új beváltási ára közti differencia fedezésére.

— Nagy építkezések a Balaton mellett. Budapestről jelentik: A svájci Sa-liegergruppe szállóépítő vállalat, több nagy szállodát készül építeni a Balaton mellett. A magyar kormány a vállalat megkeresése folytán Tihanyt, Szárszót és Badacsonyt fogja ajánlani a vállalatnak. Ezenkívül is élénk villaépítkezések fognak az idén a Balaton mentén folyni. Zamárdiban öt villacsoport építését kezdik meg, Kemese közelében 864, Fűzfőn 168, Balatonszabadban 80 villateltet parcelláztak építkezés céljaira. A 200 km.-re tervezett balatoni körvasutból 40 km. készült el. 1922-ben a pénzhiány miatt a vasutvonalnak még csak egy km.-ét készülnek kiépíteni Kemese és Fűzfő között.

— Házasság. Goldstein Friduska Nagy-enyed és Trencsiner Henrik Balázsfalva jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Felhívás. A cluji zsidó kórházgyógyesület a kórház mielőbbi felépítése céljából Amerikába szakadt erdélyi testvéreink támogatását óhajtja igénybe venni. E célból megbízottját kiküldi. Felhívjuk itteni testvéreinket, kiknek Amerikában hozzártározói, ismerősei vannak, hogy hozzájuk intézett (pontos címmel ellátott) célunk támogatására irányuló leveleiket irodánkban (str. N. Filipescu v. Szentlélek-utca 1.) mielőbb elküldeni sziveskedjék. A Cluji Zsidó Kórházgyógyesület Vezetősége.

— Értesítés. Értesítetnek az érdekeltek, hogy folyó hó 15-én, vasárnap délután 3 órakor Szentlélek-utcai helyiségben a Chebra Kadisa tagfelvételi ülést tart. Cluj, 1922. január 10. Elnökség.

* „Oh jaj megfojt ez az átkozott köhögés“, Egger mellpasztillát csakhamar meggyógyítanak. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

* Legszebben csak Czinknél festhet és tisztíthat. Dézsmá-utca 5.

— Zsidók, akik hozzánk tartoztok! Kerüljétek a szefard sakterek igénybevételét. Ne vásároljatok húst, husneműeket vagy vágott libákat üzletükben. Rabbiságunk felügyelete alatt nem állanak és gabellát hozzánk nem fizetnek. Elvárjuk minden testvértől, hogy a legodaadóbb támogatásban fog bennünket e nehéz napokban részéssíteni és a fentjelzett tilalmat nem fogja át-lépní. AZ ELNÖKSÉG.

Amerikai **YES** porcellánpuder a puderek királynéja Zöld zárszalag nélkül hamisítvány!

Griffith az új ir miniszterelnök

London, január 11. (Rti-Rador.) A De Valera lemondásával megüresedett miniszterelnöki széket az ir parlament ma — egy szavazattal kivételével — egyhangú választással Griffith-el töltötte be. Pénzügyminiszter Collins, külügy Gavan, honvédelmi miniszter pedig Mulcahy lett.

Készül az új Károly-puccs

Bécs, január 11. (Rti-Rador.) Berlinből azt a szenzációs hírt közlik, hogy Sixtus pármal herceg, Zita királyné fivére, a németországi Kolmar városban találkozott Franchet de Esperay tábornokkal. Politikai körökben ehhez a találkozáshoz messzemenő kombinációkat fűznek.

Zürich, január 11. (Rti-Rador.) A szövetség-tanács megtette a szükséges intézkedéseket Zita királyné legteljesebb ellenőrzésére.

KÖZGAZDASÁG**Fokozódik Románia vastermelése**
A magyar vastermek új piaca: Románia. — Teljesen megszűnt a csehszlovák import

Az Uj Kelet tudósítójától.

Középeurópa államaiban az utolsó hónapban szokatlanul nagy kereslet jellemzi a vaspiacot, ami komoly előjele a tavasszal meginduló építkezéseknek. Románia vasipara is igyekszik a szomszédos államok fellendült vasiparával és a megnőtt kereslettel lépést tartani és ma már, néhány állami vállalatot kivéve, nincsen állásnélküli vasmunkás Romániába. Románia különben földgáza és dus vasércbányái révén könnyen tudja vasiparát nyugat-európai nivóra emelni. Az utolsó hónap vastermelése már megközelíti a békebeli termelés mennyiségét és minőségét is. Romániában számbavehető vastermelések csak Erdélyben vannak, melyek teljes üzemmel az egész ország és az erdélyi szükséglet 40 százalékát fedezik.

A hiányzó mennyiséget az utóbbi két év folyamán Németországból és Csehszlovákiából hozták be. A csehszlovák piac azonban jóidőre megszűnt Románia számára nemcsak a cseh piacon végbemenő horribilis áremelkedések miatt, hanem azért is, mert a valutáris differenciák egyenesen lehetetlenné teszik a behozatalt. A németek kihasználva Csehszlovákia hátrányos helyzetét, egy évre lekötötték Ausztria összes vastermelését, nehogy a gyengébb valutájú országok a csehszlovák piac elvesztése után Ausztriában próbáljanak piacot keresni és kénytelenek legyenek szükségleteiket a cseh, angol, francia és belga áruknál viszonylagosan sokkal olcsóbb német cikkekekkel fedezni. Németország valóban jól számított, mert a német vasipar a fejlődésnek és teljesítőképességnek sohasem látott fokára emelkedett az utolsó hónapok alatt. A roppant kereslet következtében a raktárak teljesen kiürültek és a gyárosok csak 3-6 hónapra fogadnak el megrendelést kötelezettség nélkül. Ez az oka annak, hogy Romániából Németországba vásárolni utazó kereskedők eredmény nélkül jönnek haza.

Magyarország hosszú idő óta első alkalommal exportált nagymennyiségű vascikket, amelynek legnagyobb része épen Romániába került. A magyar vas ára lényegesen kisebb még a németországi vásnál is, amit jellemeznek a jelenlegi német és magyar vas engros árak:

rudvas	K 3100.—	M 5130.—
durva lemez	" 3450.—	" 5630.—
finom	" 5000.—	" 6680.—
horgonyzott	" 7800.—	" 8700.—

Az alacsony magyar vasárak a romániai vastermelésben is erősen éreztetik hatásukat, amennyiben az erdélyi gyárak igyekeznek alkalmazkodni a magyar vasárakhoz és már is lényegesen leszállították az áraikat. A magyar vaspiac iránt különben az összes balkáni államok erősen érdeklődnek és valószínű, hogy Magyarország vasipara a közeljövőben erős versenyt fog kifejteni a német árukkal szemben.

Budapesti tőzsde. Jan. 13-án. A tőzsdén a korona három és félszeres zürichi árhanyatlása nem gyakorolt különösebb hatást, mégis kifejezésre jut az árfolyamok kialakulásában. Nyitáskor megszokott üzlettelenség, zárlatnál megélenkült a forgalom. A valutapiac az irányzat nem egységes. Legnagyobb a kereslet a dollárban és kivételesen a dinár irányzata is javul. A márka árfolyama az utóbbi napok jelenségeivel ellentétben, most esett.

A Titulescu-féle vagyonadó sorsa. Az új kormány uralomrajtása óta többiben terjedtek el hírek a vagyonadó törvény felfüggesztéséről, de mindannyiszor politikai kortesfogásnak bizonyult csupán. Ma Bukarestből a következőket jelentik: A kormány végleg elhatározta, hogy a Titulescu-féle vagyonadót eltörli. — Az adóvállomások benyújtását azonban mindamelllett megköveteli az előírt határidőn belül. A jövedelmi adó kulcsát módosítani fogják.

Valutapiac:

Berlin, Jan. 12. Bukarest 1402.—, Amsterdam —, Brüsszel —, Krisztiania —, Kopenhága —, Stockholm —, Helsingfors —, Róma 781.50, London 765.—, Newyork 181.—, Páris 1490.—, Zürich 3500.—, Madrid —, Bécs 615.—, Prága 288.50, Budapest 2925.—.

Zürich, Jan. 12. Berlin 286.—, Amsterdam —, Newyork 516.—, London 2182.—, Páris 4275.—, Milánó 2230.—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Buenosayres —, Prága 825.—, Budapest 82.50, Zágráb 165.—, Bukarest —, Varsó 19.—, Bécs 19.—, osztr. kor. 9.—.

Prága, Jan. 11. Dinár 80.50, márka 3435.—, leva 4135.—, svájci frank 1183.—, norvég kor. 964.—, dán kor. 1218.50, svéd kor. 1535.50, török lira —, lira 264.—, francia frank 510.50, font sterling 261.—, dollár 61.—, osztr. kor. 62.—, holland for. 2268.—, lengyel márka 182.50, magy. kor. 970.—.

Budapest, Jan. 12. Lei 486.—, Napoleon 2390.—, font sterling 2625.—, leva —, dollár 627.—, francia frank 51.50, márka 355.—, lira 2665.—, osztr. kor. 950.—, rubel 51.50, szokol 990.—, svájci frank —, dinár 813.—, lengyel márka 21.25.

SZÍNHÁZ**HETI MŰSOR**
Magyar Színház

Szombat d. u. 3-kor: Zsidónő. (Népszerű operaelőadás, olcsó helyárakkal. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Szombat este fél 8-kor: I. Jávai mese. [Ujdonság, előszór.] II. Molière. [Emlékezés, irta és előadja: Janovics Jenő dr.] III. Tartuffe. [Unnepi előadás Molière születésének 300-adjik évfordulóján. Rendes helyárakkal. Napibérlet 80. szám D.]

Vasárnap d. u. 3-kor: Cseregyerekek [Operettujdonság, 16-odszor. Olcsó helyárak.]

Vasárnap este fél 8-kor: Denevér. [Operettreprez, másodsor: Lévy, Kolbay, Kabdebó, Bálint és Ruvinszkyval. Rendes helyárakkal. Napibérlet 81. szám A.]

Hétfő: Sárga csikó. [Unnepi előadás. Szentgyörgyi István tiszteletére. Rendes helyárakkal. Napibérlet 82. szám B.]

Kedd: Tul a barátságon. (Ujdonság, előszór. Premier-helyárakkal. Premierbérlet 19. szám.)

Szerda: Nincs előadás.

Csütörtök d. u. 3-kor: Falu rossza. (Olcsó helyárakkal. Szentgyörgyi István föllépésével.)

Csütörtök este: Carmen. (Aca de Barbu vendéjátékával. Mérsékeltlen emelt helyárakkal. Általános bérletszűnetben. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Péntek: Tul a barátságon. (Ujdonság, 2-odszor. Rendes helyárakkal. Napibérlet 83. szám C.)

Szombat d. u. 3-kor: Kaméliás hölgy. (Igen olcsó ifjúsági előadásoknál szokásos helyárakkal.)

Szombat este: Támár. (Operettujdonság, előszór. Operahelyárakkal. Általános bérletszűnetben. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Vasárnap d. u. 3-kor: Stambul rózsája. [52-edszer. Olcsó helyárakkal.]

Vasárnap este: A beoltott Adolár. [Operettujdonság, 8-adszor. Általános bérletszűnetben. Rendes helyárakkal.]

Hétfő: Offenbach. [Operettujdonság, 14-edszer. Résben új szereposztásban. Általános bérletszűnetben. Rendes helyárakkal.]

Kedd: Támár. Operettujdonság, 2-odszor. Operahelyárakkal. Operabérlet 14. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

A másorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírei:

Tul a barátságon. Kedden este lesz a bemutató előadása Tárayné Molnár Margit rendkívül érdekes új darabjának, a Tul a barátságon c. háromfelvonásos drámának. Izgalmas mese, nagyszerű szerepek kiváló technikával megoldott probléma. Ezek biztosítják a darab előrelátható nagy sikerét. Tekintettel arra, hogy szerdán, a román Vizkereszt előestéjén nem lesz előadás a színházban, a Tul a barátságon második előadását pénteken este tartják meg. A keddi előadást premierbérletben s premierhelyárakkal tartják meg. A három főszerepet Poór Lili, Táray Ferenc, Forgács Sándor fogja játszani. — Támár. A jövő hét nagy és kimagasló zenei szenzációja dr. Bródy Miklós új operájának, a Támár-nak bemutatása lesz. Hónapok óta készül erre a művészi feladatra a színház énekes személyzete odaadó ambícióval, szorgalommal és lelkesedéssel. Odáig érték már az előkészületek, hogy a jövő hét szombati estéjére ki lehetett tűzni a premiért. A Támár-nak nemcsak a zenéjét, hanem a szöveget is dr. Bródy írta. A színház az idei évad egyik legértékesebb sikerű s legvonzóbb műsordarabját reméli megtalálni Támár-ban, amely minden finomsága és följénye művészi értéke mellett igen népszerű lesz. Sugár Frigyes rendezi az új operát, főszerepeit pedig Lévy, Rózsa, Takács, Sugár, Bálint, Virág fogja énekelni.

Főszerkesztő: **DR. FISCHER JÓZSEF**

Felelős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**

Kiadó: **KADIMA kiadóvállalat r. t.**

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1.

NYILTTÉR*)**Ngilatkozat**

A legnagyobb meglepetéssel olvastam Élián ur nyilatkozatát arról, hogy ő milyen emberségesen és megértően járt el mindazokkal a lakóival, akik a házból kilakoltatott. En is egyike vagyok Élián ur áldozatainak, tartozom az igazságnak azzal, hogy közöljem a valóságot a magam ügyében. Engem Élián ur a legnagyobb kiméletlenséggel dobott ki a házból, a végrehajtó közegek sokkal emberségesebbek voltak, ők maguk kérélték Éliánt, adjon haladékot. De Élián ur hajthatatlan volt, 2 órával a végzés kézbesítése után kitétt a házból. A végrehajtóknak ígéretet tett, hogy a berendezésem saját üzletébe raktározza be, de mihelyt ezek a hiszékeny emberek eltávoztak, kidobatta berendezésem az istállója elé a trágyadombra. En már be is poroltam Élián urat, a por még folyik, eddig több mint 50.000 lejt költöttem a kilakoltatás következtében, ezt fizettem rá eddig azokra a tényleges károokra, amiket Élián ur kiméletlensége okozott.

Mindennebből kitudódik milyen emberségesen bánt el Élián volt lakóival.

3012-1.

Markovits Farkas.

*) E rovatban közöltekért a beküldő felelős,

Rum- és likörgyárosok figyelmébe
Eredeti
ANGOL RUMESSZENCIA

valamint az összes egyéb fajtájú esszenciák veresenyen kívüli minőségben kaphatók. Levélbeli megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 2706-I

„Continental” esszenciagyár, Kolozsvár, Kínizsi-u. 6 szám.

Gyöngörű képrámák érkeztek
minden kivitelben

Fischer-üvegüzlet
Cluj, Piata Unirei 13. 3113-1

SZÖRME-DIVAT KULONLEGES-SÉGEK NAGYRAKTÁRA **DÉRY** SZÜCSMESTERNÉL, STR. MEMORANDULUI (UNIÓ-UTCA) 3. TELEFON INTERURBAN 12-12

Ha jó rum- és likőresszenciát akar beszerezni olcsón, forduljon

Glück Henrik gyárához

Oradea-Mare (Nagyvárad)
Calea Vict. volt Kolozsvári-u. 74. 1294

GRÜNWALD
Üvegcsiszolda, tükörárugyár és

Épületüvegezési vállalata
Oradea-Mare, Str. Gerliczy-u. 16

tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!
Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök újrafoncsorozást Fintükrök I. II. III. rendű (10/16 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy rak-tára. 1292

Páczhagyuró és nyújtógép
jó karban, jutányosan eladó. Referenciákat ad
Dr. Jordán S.
főrabbi Szatmár 3087-1

Breuer és Róna
nemzetközi szállítási és bizományi vállalat
ORADEA-MARE. Interurban telefon 5-55. 1240
Szállít bármely országból egész Románia területére vagonteleket és darabárakat biztosítással. Olcsó díjtételek. Külön árúbiztosítási osztály

Kereskedők figyelmébe!
Cérna (kutyafejű márkagar. 400 yardos)
DMC C T I
hímző, harangcérna 30-100-ig, alsószál (Sewing) Aida kötőpamut nagy tételekben érkezett
Landesmann és Weisz
céghez, CLUJ, Uránia-palota az Intrati cénagyár erdélyrészi lerakata.

באלטיק-אמעריקאז-ליניע

גענעראל פערטערמאננ פיר רומעניען
בוקארעסט, הויפט קאנטור קאליע וואקארשטי נומ' 60 — אויך פיליאלין אין גאנץ רומעניען
מעלעגראמע-אדרעסע; באלטיק ליניע בוקארעסט.

דיע איינציגע אנענציע וועלכע מאכט טראנספארטען מיט דער גרעסטער פערזענלעכער ביו צום פארט "דאנציג" בליו אין 8 טעג, אין און מען זאל בייטען די וואנען. פון פארט "דאנציג" נייען אב וועכענליך גוט בעוויסע שיפפען לאמירע, ליטאניע, פאלאניע, עסטאניע. וועלכע מאכען רעגולערע קורסעס מיט זעהר גוטע בעקוועמליכקייטען. די קאסט פון דעם איבערפארטען פון בוקארעסט נאך אמעריקא אדער פון בוקארעסט ביו קאנאדא און דאללאר 105 אין דעם פרייז פערשטעהט זיך;
(1) דיע נעמיגע וויזעס
אין וויי פאלנט; (2) דאס איבערפארטען מיט דעם בעסטען טראנספארט ביו צום פארט
(3) קווארטער עסטען אין קאנאדא אין פארט ביו אין טאג פון אפפארטען מיט דער שיפ
(4) דאס איבערפארטען מיט דער בעסטער שיפ קיין אמעריקא אדער קאנאדע
וויא אויך איין כשרע היבע.
ווענען איפארמאציעס אין דיעזער בעציהונג קענען זיך ווענדען צו אונזער פירמא.
אינפארמאציען ווערען געגעבען אימאנסט אויך שריפטליך אויף אלע שפראכען.

Erdélynek legdusabban felszerelt nagykereskedése

rövid-, nürnbergi-, diszmü-, játék-áru, iskola- és írószerek, lámpa, toilettzappan, evőeszköz, tükör, kefe, cipőkrém, lakat és egyéb a szakmához 3088-1 tartozó árucikkekben

Eladás csak nagyban!

Nussbaum Testvérek
Targu-Mures—Marosvásárhely
Telefon interurban 200.

Jól és olcsón vásárolni csak a 1303
Feiner Testvérek engros és endetail áruaktárában lehet Cluj, Calea Regele Ferd. (Wesselényi-u.)

Citrom, narancs

(téli csomagolásban)
mazsola, mandula, mogyoró, füge, szardella, gyűrű, (ringli) érkezett 1191

Léb Fivérekhez
Cluj—Kolozsvár. Teleton 4-71.

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Ditmár-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCH R.I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság
Oradea-Mare — Nagyvárad,
Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.
TELEFON 71.
1268
Pontos és szolid kiszolgálás.

Ujrafoncsorozás! Péchy és Társa Fintükrök gyártása!

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-üzem) minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó áron megrendelhetők.
(u.) 20 megkezdte: 1270

KÉRJEN ÁRAJANLATOT!

Tungsrám Villamossági R. T. Cluj, Kőmálalja-utca 25. Telefon 201. 1281

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szövegre 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Egy jó karban levő gramofont és lemezeket megvételre keres Szalai Mór, Borszék. 3101-I

Perfekt gyors és gépirót keres azonnali belépésre az Uj Kelet szerkesztősége. Jelentkezni lehet délelőtt 11-től délután 6-ig Calea Regele Ferdinand 48.

Goblincék férfiszoba berendezés, egy elegáns nagy szobakör, egy zongora, egy női íróasztal és egy faltóra költözökés miatt jutányosan eladó. Értekezni lehet délután két órától hatig Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 73. az udvarban jobbra. 3114-I

Két fiatal ember lakást kaphat kosztal együtt. Cim a kiadóhivatalban. 3109-I

Elvesszett csütörtök délután 6 és 7 óra között a postán egy világossárga borítékban kb. 900 lel. Becsületes megtaláló juttassa Stern Adolffhoz az Uj Kelet kiadóhivatalába.

Házvezetőnőnek ajánlunk intelligens 34 éves özvegy, izraelita asszonyt, magányos urhoz. Cim a kiadóhivatalban.

Witwer im 45. Jahres alter hat 3 Kinder jungs-tes 13 Jahre, lebt in kleineren Industrieorte unter bürgerlichen Verhältnisse sucht behufs Ehe beschel dene u. sympatische Frau.

1904. évben alapított jó forgalmu textil divat-üzlet teljes berendezéssel, saját, modern lakóházzal előnyös feltételek mellett azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3085-I

Angolból, franciából és németből oktatók, havi 70 lejért. Calea Victoriei (Kossuth L.-u.) 16. 3021-I

Intelligens zsidó leányt koszt és teljes ellátásra felvesz zsidó család. Cim a kiadóhivatalban. 3105-I

Zsakett és mellény kitűnő állapotban eladó olcsó áron. Cim az Uj Kelet kiadóhivatalában. 3114-I

Betegség miatt eladó egy jókarban levő félmagas örlésre berendezett gőzmalom és olajsütőde jó vidékkel vasutállomással hejyben. Pusztahidegkut, Szatmárm., posta Kővárhosszafalu. 2110-I

Boeskor, mosótalp, felsőbőr és szijgyártóblank
Állandóan nagy készlet késznyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. — Jelenlegi talp és boeskor ára 65-70 lel. — Vagontételnél 5 százalékos kedvezmény. **SÁMSON BÖRGYÁR,** Gyufagyár-utca 1 — Gyors-áru raktárral szemben. — Telefon: gyár 3-86 - lakás 3-87 1278.

Husvételi liszt

örlése a Bánati „Sarolta“ műmalomban

Rosenberg Adolf-nál Merczifalván

január 15-én a temesvári és aradi orth. rabbik felügyelete alatt megkezdődik. — Liszt rendelést a legolcsóbb napi árban felveszünk.

Bánati „Sarolta“ Műmalom Rosenberg Adolf Merczifalva 3074-I

A központi hölgyfodrász és manikűr-szalón

sajátkezüleg végzi az összes hajmunkákat, ondolálást, hajmosást: Terkál volt üzletvezetője

Péterfy Juliska

Cluj, Wesselényi M.-utca 13. udvarban.

Malomépítéshez

20 asztalosmestert

keresek. Ajánlatokat kér Intreprinderile S. Filderman Sectiunea de mori, Bacau. 3107-I

Négy középiskolát végzett, jó családból származó fiut

tanulónak

felveszek.

Berger Mór, borkereskedő Str. Regina Maria 18. 3106-I

LLOYD az előkelő zsidóság találkozó helye. **ORT. ÉTTEREM**
Bankettek, lakodalmak legjobb kivitelben és a legjutányosabb árban. Cluj, Mátyás kir.-u. és Unió-u. sarok

Világéikk!

Luxor's Coron Blue

Meszelé-hez és kékítéshez nélkülözhetetlen angol kocka. I-a minőség. 1 lápa 82 csomag. 10 csomag 1/4 és 10 csomag 1/2-es. 200 lel beküldése ellenében postán franco küld a „LUXOR“ vegyészeti gyár, Cluj, Telegram: „Luxor“, Cluj, Telefon 12-27. Engros engedmény. 1295

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szijgyártó
Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
Kereskedőknek árkedvezmény!

Műköszörüs, késes, műszerész

szakmába vágó munkákat szakszerint vállalom, szolid és pontos kiszolgálással

Gajzágó Márton
Cluj, Minizsi-u. 5. (Óvár.) 1285

Hölgyek figyelmébe!

Megnyílt! SALON DE PARIS Megnyílt!
Speciális női fodrász, hajfestő és manikűr terem. Hajfestés a legtermészetesebb színekben. Fejmosás, ondolálás, fésülés u. m. történelmi és fantazie frizurák, bandacre frizettek, hajfonatok, legszébb kivitelben. — Cal. Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 2. 1284

CUKORKA és CSOKOLÁDÉ raktár
LUSZTIG és HUSSBACHER Cal. Reg. Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett. 1277

Metropol kávéházban

négyszer hetenként **FRITZ THELER** karmester vezénylete alatt salon vonós-zenekar hangversenyez 1271

Törött aranyat, ezüstöt, valamint briliáns köveket a legmagasabb árban veszi **GRÜNFELD** ékszerész, Calea Regele Ferdinand (Wesselényi-u.) 21. sz. 2743-I

Mindennemü hülés, csúz, rheuma egyedüli biztos gyógyszerere a

„Rheuman“

Kapható az 3078-I

„Resculap“

gyógyszertárban Campeni-Topánfalván

Kis üveg 12— lel
Nagy üveg 22— lel
Naponta postai szállítás!

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenopol (Szapann-u. elején)

Állandóan raktáron tart saját készítményű láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden e szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany és forrasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben. Törmelékarany-beváltás. 1273

2-13 TELEFON TELEFON 2-13

Megvételre kerestetik

eserépszárító ráma

duplafalcos cseréphez.

Ajánlatokat „Cserépráma“ jelige alatt a kiadóhivatal továbbit. 3100-I

Enyv

(csehszlovákiai áru) világos és sötét minőségben

Gép és varrószíjjak chromszerzésű Metasfelsőbőr varrószíjjak

Reitter Ernőnél
Timisoara, P. Asanestii (Kätti-tér) 4. Telef. 238.

Rézlemez

minden méretben. 3025-I

vas, horgany, horganyozott-lemezek.

I. Nacht Arad: Str. Decembrie 1.
Cluj: Piata Cuza Voda 12.

Grevillier és Urban csavarárúk nagy lerakata